

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi Udruženja Jugoslov. Učiteljstva. — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 40.— K
pol leta . . . 20.— „
četrt leta . . . 10.— „
posamezna številka po 80 vin.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 60 vin. za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 45 K.

Telefon uredništva
št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 90 vin.
„ „ „ dvakrat . . . 80 „
„ „ „ trikrat . . . 50 „
za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 40 vin.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo Zaveze jugoslovanskega učiteljstva ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t.j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljsk. Tovariša
v Ljubljani, Mestni trg št. 17/III.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Vzpored Zavezinega delegacijskega zborovanja.

V zmislu sklepa upravnega odbora Zaveze se sklicuje Zavezina delegacija na zborovanje na 27. in 28. dan meseca avgusta 1920 v Mariboru.

Zborovanje se vrši po nastopnem vzporedju:

Dne 27. avgusta:

I. Ob pol 10. uri dopoldne seja upravnega odbora z odseki v posvetovalnici deške meščanske šole.

Dnevni red:

1. Izročitev došlih predlogov, nasvetov in resolucij odsekom.
2. Skupno posvetovalno upravnega odbora z odseki.

II. Takoj po skupni seji se začne posvetovalno v odsekih in se vrše ves dan v pisarnah in posvetovalnicah I. in IV. deške ljudske šole.

III. Ob 18. skupna seja upravnega odbora z odseki v posvetovalnici deške meščanske šole.

Dnevni red:

1. Poročilo o delovanju Zaveze od zadnjega delegacijskega zborovanja.
2. Poročilo odsekov o svojih sklepih.
3. Predlogi in nasveti.

Dne 28. avgusta.

I. Ob pol 10. uri dopoldne delegacijsko zborovanje v veliki dvorani »Narodnega doma« do 12. ure in se nadaljuje ob pol 14.

Dnevni red:

1. Nagovor predsednika.
2. Tainikov poročilo o delovanju Zaveze od 6. septembra 1919.
3. Poročilo o računskih zaključkih.
4. Poročilo računskih pregledovalcev.
5. Proračun za l. 1921.
6. Mariborsko - Velikovške resolucije. Poročevalec Anton Hren, nadučitelj v Studencih pri Mariboru.
7. Ijavna kvalifikacija. Poročevalec Ivan Bezeliak, nadučitelj v Žalju.
8. Pasivna volilna pravica učiteljstva. Poročevalec Josip Lapaine, nadučitelj v Cerkljah pri Kranju.
9. Vprašanje nadzornikov: a) Kdo nadzorui? b) Kdo imenui nadzornike?

O našem položaju.

(Iz govora nadučit. J. Žirovnika na zborovanju učit. dr. za ljubljansko okolico dne 16. junija 1920.)

Da bomo svoj položaj lažje pregledali, moramo začeti z zgodovino našega stanu. Tisti čas, ko se je začela med nami širiti krščanska vera, je prišel v kako naselje kak menih — kak duhovnik, je nagovoril ljudi jih učil o veri, o sv. maši. In si potem kar sam strežal pri tej maši. Bil je torej duhovnik, mežnar in ministrant vse obenem. Ako se je med tistimi ljudmi nekoliko udomačil, si je izučil izmed njih kakega strežaja — mežnarja. Ta si je s časom zopet vzel kakega dečka za pomočnika — ministranta. Ker se je služba božja iz prvotne enostavnosti iela razvijati in dvigati, so pri njej tudi peči. Mežnar in ministrant sta dobila kot treznega tovariša — kantoria. Prvotno je bil to mežnar, ki je imel med mašo čas, ker le ministrant strežal duhovniku. Mežnar je torej sploh skrbel za strežbo, petje in upravo cerkve.

c) Vpliv organizacij na imenovanje. Poročevalec Dragotin Humek, ravnatelj meščanske šole v Mariboru.

10. Naše zahteve glede zboljšanja emotnega položaja.

a) zvišanje draginskih dokladov;
b) regulacija plač meščansko-šolskega in strokovnega učiteljstva;

c) ureditev prejemkov upokojenega učiteljstva;

d) uvrstitev učiteljstva v uradniško pragmatiko v ono kategorijo, ki mu pritiče po kvalifikaciji.

Poročevalci za posamezne točke se določijo pozneje.

11. Vprašanje ženskega učiteljstva v Mariboru. Poročevalec L. Jelenc, ravnatelj meščanske šole v Ljubljani.

12. Poročila odsekov: a) Stanovsko-politiškega; b) gospodarskega; c) časnikarskega in književnega; d) pedagoško-didaktičkega odseka; d) likvidacijskega odbora.

13. Volitev v zmislu pravil Udruženja Jugoslovanskega Učiteljstva v Beogradu, in sicer: volitev v ožji svet, nadzorstvo in razsodišče Poverjenstva Ljubljana (§§ 13., 14., 15., 16., 27., 32. in 33.).

14. Dopolnilne volitve v odseke.

15. Predlogi in nasveti.

II. Takoj po delegacijskem zborovanju se snide na I. sejo širši svet »Poverjenstva Ljubljana« z nastopnim dnevnim redom:

1. Konstituiranje ožjega odbora.

2. Imenovanje glavnega urednika pokrajinskega glasila in imenovanje strokovnega tainika (§ 23. pravil U. J. U.).

3. Predlogi in nasveti.

Dne 30. avgusta:

Izlet v Falo in Ruše. Izlet priredi Učiteljsko društvo za Mariborski šolski okraj. Odhod iz Maribora ob 6.30 zjutraj. Ogledovanje elektrarne v Fali.

Odtod gredo udeleženci peš v Ruše, kjer si ogledajo tvornico.

Vodstvo Zaveze:

Predsednik:

L. Jelenc.

Tainik:

Vilibald Rus.

Blagajnik:

Fran Luznar

Naravno je, da so duhovniki gledali na to, da so dobili kolikor mogoče pravne mežnarje, ker je služba božja tembolj vezala ljudi nasé. Čimboli bolje je bila opremljena božja si glede okrašenja prostora, obleke ali pa petja in godbe. Ta mežnar je na med tednom imel precej časa. Porabljal ga je zato, da si je izučil ministrante. Poleg teh je pa še kakega drugega fantiča učil brati, pisati — postal je učitelj. Tako se je torej to polagoma razvijalo iz prvotnih oblik, kakor se je razvijala tudi služba božja. Tako je tudi prišlo, da je bil skozi več stoletij v eni osebi mežnar — organist — učitelj. Ker vseh opravil čedalje bolj se razvijalo, službe božje en sam človek ni mogel zmagovati, si je ta mežnar nalez pomočnika — hlanca, ki je mesto njega zvonil, snažil cerkev, hodil z gospodom itd. — Večkrat so si duhovniki kar sami izgovarjali prirovnice in nadarjene fantiče za take službe. Pozneje so pa nastale posebno še po večjih mestih tudi šole, kjer so se izgojevali taki učitelji — mežnarji — organisti.

Vse te šole so na bile pod nadzorstvom cerkve, ker so se v njih izgojevali v prvi vrsti služabniki cerkve. In dobro se je imel tak učitelj, ako se je znal razmeram prilagoditi in je imel potrpljenje. Posebno dobro so se imeli dobri — organisti.

Tekom časa so se pa tu izvršile korenite izpremembe. Ljudje so hoteli vedno več šol posebno po mestih — in so morali torej prirediti tudi posebne šole za učitelje. Gledali se pa vendar tudi za mesta na to, da je bil kandidat muzikant, da se je mogel izučiti za organista in je bil torej zmožen prevzeti v mestu ali na deželi službo učitelja — organista — mežnarja. Toda tak učitelj ni bil ne na deželi ne v mestu samostojen vodja šole. Bil je vselej podrejen župniku in v mestih pa za to določenemu kaplanu — direktorju. Ker ni bilo posebnih postav o razmerju med župnikom in učiteljem in pa ker je bil učitelj kot mežnar in organist skoraj popolnoma pod oblastjo župnika, tedaj je bilo njegovo razpoloženje odvisno od tega, kako sta se razumela z župnikom. — Okrajni šolski nadzornik je bil vselej dekan, deželni na kak kanonik, ki se je kaj bolj zanimal za šolo. — Tako je šlo čisto počasi naprej. Posebno na deželi so šole obiskovali samo otroci premožnejših ljudi, da so se naučili malo brati, pisati in računati. Glavno je bil verouk. Duhovnik je prišel v začetku tedna v šolo in povedal učitelju, koliko naj otroci do sobote znajo. In učitelj jim je moral to vsak dan vtepati v glavo. Ako v soboto niso še znali, je bil učitelj — slab. Iz teh časov imamo še danes tisti posebni nauk za spoved in obhajilo. Ko so otroci ta nauk odpravili, jih ni bilo več v šolo. Še le v zadnjem desetletju se je že tudi tu obrnilo na bolje.

Magnatom na gradeh se sploh ni nič mudilo, da bi njih podložniki kat več znali, ker so se bali boli in boli konkurence, kaiti marsikak v jedinščini izreten kmečki fantič je prekosil mehkužnega grajskega študenta. Duhovščina je bila pa zadovoljna, da je imela ministrante in se torej ni nič kaj zavzemala za splošne šole. — A po letu 1848. je bilo in boli vrelo med ljudstvom, ki je zahtevalo vedno več pravice za se in za svoje otroke. Toda razna gospoda je na vse mogoče načine zadrževala naravni razvoj, dokler ni prišla — kazen t. i. pokol leta 1866. ko so nas Prusi pri Kraljevem Gradcu nabili s svojimi šolanimi vojniki. Zato je takrat šlo od ust do ust: »Avstrijo je premagal pruski učitelj!«

Napredni možje so koj videli, da treba urediti šolo, da bodo naši ljudje tudi kaj znali in ne bo več toliko analfabetov. Ko so tem nazorom pritrtili še v Avstriji ed nekaj vsezamega vojaški krovi, so pri nas izdali šolski zakon z dne 14. 5. 1869., ki je bil izdelan po pruskem vzorcu, kar so mu nasprotniki radi očitali, dasi je čisto naravno naslanjati se na to, kar je dobro ali vsaj boljše, nego domače. Ta zakon je še danes v bistvu veljaven in se je le malo izpremenil ali pa dopolnil v preteklih 51. letih.

A ta zakon je naletel na silen odpor v takozvanih konservativnih krogih. Ker si je lastila država vse nadzorstvo šole, ktero je imela do sedaj cerkev, tedaj se je ta z vsjo silo uprla temu zakonu in papež Pii IX. ga je preklel. Vendar je pa tiste čase država imela že toliko moči, da se ni umaknila pred cerkveno anathemo. Linški škof Rudiger je bil obsolen na zapor.

ker je preveč vneto ščuval na upor proti šolskemu zakonu. Seveda ga je cesar pomilostil. —

Ko je cerkev videla, da ne more gledati šole proti državi nič opraviti, je pa začela odnehati. Naš blagopokojni dr. Janez Zlatoust Pogačar bi ne bil nikdar ljubljanski škof, ako ne bi bil šolskemu zakonu priazen. A on je računal z razmerami in je v svojem prvem pastirskem listu priporočal duhovščini, naj uvažuje šolski zakon in se poslužuje pravic, katere ji ta zakon daje. — Prigodilo se je torej, da je ljubljanski škof priporočal tisti zakon, katerega je rimski škof zavrzel. —

Če tudi nova šolska postava ni mogla delati čudežev, je pa vendar že samo to, da se je veliko več ljudi vsaj brati, pisati in t. d. naučilo, očitno dvigalo ljudsko izobrazbo, ljudsko delo, ljudsko blagostanje tako naglo, da si je Avstrija kmalu opomogla in brez posebnih posledic prenesla veliki polom leta 1873. In če se je leta 1866. reklo, da je pruski učitelj premagal Avstrijo, tedaj se je po letu 1870. lahko reklo, da je avstrijski učitelj dvignul svojo domovino v par desetletjih tako, kakor jo preje niso v par stoletjih.

V prvih letih novega šolskega zakona je seveda povsod manjkalo šol, še bolj pa kvalificiranih učiteljev. Zato so nas takrat vabili v učiteljska s sirenskimi glasovi in nam obetali zlate gradove in zlate — ovratnike. Govorilo in pisalo se je prav resno o podržavljenju šole in o učiteljih državnih uradnikih. Ni čuda tedaj, da je marsikateri mladenič zapustil 5., 6., 7. ali celo 8. šolo in se vpisal na učiteljske v nadi, da čim prej pride do poštenega kruha. Učili so se tako pridno, da so naši učitelji zasloveli po sednjih deželah in je bilo nekaj nastavljenih celo na Dunaju. Na službah smo delali z verno, učili se naprej ter zvesto izvrševali dane ukaze nadejajoč se tistih obljubljenih — egiptovskih mesenih loncev: prostosti in dobre plače, kakoršno nam je obetal § 55. drž. šol. zakona. Toda nismo jih pričakali v postarani Avstriji. Država je sicer prevzela vse nadzorstvo nad šolo, a plačevale naj bi dežele. Po deželah so se pa stranke bale ene druge in niso upale deželi naložiti novih davkov.

Videlo se je celo, da ni bilo raznim magnatom sploh nič za napredek ljudstva, ker so se bali izučenih ljudi, mase se tem lažje vodijo in vladajo, kolikor bolj so nevedne! Zato se nobenemu ni nič kaj mudilo izpeljati § 55. drž. šol. zakona, ki določuje, da se mora učitelju dati stanu primerna plača. Učitelj je moral prej služiti za priberane merice žita itd., zdaj so mu pa dežele dale tako plačo, da ni mogel umreti ob njej, živeti pa tudi ne. In prav po črki se je uresničil pregovor: »Prazna mošnja — cagov mož!« Posamezne politične stranke so jih vabile v svoj tabor z obljubami in miloščinami. In reveži so šli za boljšim koščkom kruha. To je bila žalostna doba našega stanu. Od leta 1870. so več nego desetletja Nemci »kupovali« učitelje po 25, 30, 40 gld. na leto! In prigodilo se je, da nas je bilo pri slovenskem učiteljskem društvu celih 35 članov in smo šli iskati predsednika društvu na — Ig-Studenec po nadučitelja Govekarja, ker v Ljubljani ni hotel nihče se izpostaviti nemškimi škakanam.

Potem so pa prišli časi, da je moral vsakdo imeti živ na čelu kakšnega političnega naziranja. Nastala so »kato-liška bralna društva« ali celo »Slovensko katoliško izobraževalno društvo«. In do

bili sifio tudi katoliško učiteljsko društvo, kakor bi bila druga učiteljska društva turška, kineska ali sami Bog vedi kakšna. Učiteljstvo so torej razcepili v dva, tri tabore, a plačati jih pa niso hoteli stanu primerno v smislu § 55. veljavne državne postave. Divide et impera! Še več. Ko se je država že toliko ožunila, da je dala deželam iz davka na žganje nekaj stotisočev podpore, s katero naj bi se v prvi vrsti uredile učiteljske plače, je pri nas te stotisoče dežela kar zase porabila. — Našega stanu pač niso hoteli pripoznati ne dežela, ne država! Hlapec si bil — hlapec ostani! Tišči, ki smo prvi maturirali po novem šolskem zakonu leta 1873, smo torej celih 45 let čakali na uresničenje obljub § 55. Še le v Jugoslaviji se je našlo toliko razsodnih narodnih zastopnikov, da so pripoznali važnost našega stanu in nam nakazali primerno plačo. S tem so pa naš stan potegnili iz političnih borb in ga postavili na edino pravo t. j. **kulturno stališče**. Ako bi ne bilo te nesrečne svetovne vojske bi bil moral naš stan še dolgo capljati za politikarji lačen in zelen in samo ušati boljših časov. — Zdaj smo torej po tisočletni trnjevi poti prišli do stalnosti in bili sprejeti med druge stanove. Zdaj smo na lastnih nogah, da se lahko popolnoma posvetimo svoji vzvišeni nalogi in se v polni meri zavedamo važnosti svojega stanu. Saj vendar le naš stan daje človeku v prvi vrsti orodje, s katerim si služi vsakdanji kruh in si kuje svojo srečo. Kar si človek pridobi na podlagi in s pomočjo v šoli pridobljenih naukov, to mu država varuje z vojaki in drugimi gosposkami, cerkev pa s časniki in večnimi kaznimi.

V šoli dobivajo ljudje nauke, s katerih pomočjo se dvigajo k delu in dvigajo s tem celoto — državo. Le razumni, izučeni in dobro vzgojeni ljudje morejo nabavljati nove vrednote in v večji meri, nego jih nujno potrebujejo za svoje življenje. To daje državi blagostanje. Topi ljudje ostajajo berači in ne morejo tvoriti lastne države, ne morejo priti niti do svoje strehe. — To bi morala država imeti vedno pred očmi, ako hoče lepo urejeno hiševanje. — Naš stan je nastal iz duhovnikovega strežaja in se le počasi dvigal. Živel je od milosti svojih gospodarjev in si moral vsakdanji kruh pribelati. Ni čuda potem, če ni imel veljave in ugleda. A rastele je z vsakim dnem, če tudi počasi, pa gotovo. Danes smo kot resni kulturni delavci med prvimi stanovi naroda. Pa ni še dokončano dviganje našega stanu. Vsestransko izobražen in dobro vzgojen učitelj bo postal po 20. 30 letih šolske službe še nekaj voditelj in kulturni nadzornik svojega okoliša. —

Te svoje veljave v državnem življenju se moramo mi zavedati v polnem obsegu in se potruditi z vsemi močmi, da smo jo tudi **vredni**. Zato pa učitelj ne more več hoditi v **politične razprtije** in spletkarije. On se mora brigati za svoj stan, da si vsak dan izpopolnjuje svoje znanje in se vsak dan dviga višje in višje. Učitelj mora biti v šoli in zunaj nje **idealno korekten**, točen delavec in nepristranski ter dobrohoten svetovalec. Res da mora pri današnjih nenormalnih razmerah vzklikati urejenim plačam biti skrajno skromen in varčen. Omejiti se mora na najpotrebnejše in bolj kakor kedaj „varovati bel denar za črne dneve.“ Saj še danes povsod težko izhaja in drugod še težje nego pri nas. A te razmere ne bodo trajale večno. Prišli bodo kmalu boljši časi in potem bo učitelj brez skrbi za vsakdanji kruh točno in z veseljem izvrševal svojo vzvišeno nalogo. Saj je že stara navada, da za dežjem solnce sije.

Dokler trajajo te neurejene razmere in drago življenje, tako dolgo bodo trajale tudi oklade in se manšale za cenami in ne pred cenami. Danes me ni sram v navadnih dneh in za v šolo nositi zakrpane obleke, sram me pa je dati za liter vina 24 K. Tudi smodk pokadim polovico od nekdanj. Glede jedi sem ostal pri stari navadi: pri skromni meščanski hrani, ker naše telo je stroj, ki hoče v postrežbi — red. Vidimo pa lahko, da smo v predvojnih časih precej — **potrato živeli**. Veliko sira, salam, šunke, tort itd. se je snedlo za nameček samo, da smo imeli za pet minut dober okus v ustih! Včasih sem nosil s sabo po dve vrsti bonbončkov, zdaj pa že nad pol leta uživam **grenko kavo** in ne čutim zaradi tega nobene oslabelosti. Privoščim tisto svojo porcijo sladkorja raje ženi, ki je bolj navezana na kavo, če tudi iz ječmena. Seveda je pa tudi toliko previdna, da se ne ustavi pred vsakim izločnim oknom, kadar pride v Ljubljano, uvažujoč stari pregovor: Česar oko ne zagleda, tega tudi oko ne poželi. Ve pa tudi še, da se ženska veljava ravna po njeni spretnosti v hiševanju, ne pa po ceni njenega klobuka. —

Če sem torej učitelj in ne morem s svojo plačo vsega imeti, kar poželi iz mladih dni razvajeno srce, tedaj se moram kot razsoden človek brez kislih obra-

zov prilagoditi danim razmeram, kajti „kdor pameten mož je, ta misli z glavo, nespametni v žid zaletava se z njo!“ Vse težave stanu moram moško prenašati, vse njegove dobröte pa **zmerno** uživati. Računati moram s preteklostjo našega stanu, ki je bila tako žalostna, da ima stan še danes malo veljave in se le posameznim posreči pridobiti si ugleda z napornim delom med narodom in idealno korektnim vedenjem. Zdaj smo v prehodni dobi. Ko bodo pa začeli odbirati najboljši material za učiteljska, ko bodo ta material najboljši učne moči vzgojile in izbile in ko bodo tako izučeno učiteljstvo narodova inteligenca z veseljem sprejela v svoj krog v mestu in na deželi, potem bodo pa prišli za pravega učitelja res lepi časi. Seveda so še ljudje na svetu, ki nam teh časov ne privoščijo. S temi moramo računati. S taktičnim in korektnim nastopanjem, s točnostjo v službi, z dobrohotno pomočjo pri vseh kulturnih prizadevanjih družbe bomo ogreli tudi najmrzlejša srca. Učitelj ne more računati, da bo na mah preobrazil v starih šegah utrjene ljudi, če tudi jim prireja sestanke in gospodarska predavanja. A mladim ljudem se da veliko dopovedati že v šoli in potem jih peljati v življenje imajoč vedno pred očmi, da mora biti takorekoč po dnevi in po noči popolnoma korekten. Zastaviti se mora za to, da napreduje sam v učenju in vzgoji in da to podava ljudem, ker — dobra izreka brani uboštvu pod streho! Treba je imeti pred očmi, da človeka ne naredi srečnega toliko **učenost**, kakor pa **dobrota srca**: Razum brez srca je — peč brez drva, je mlin brez — vode, je — prazno polje!

Mladino bomo pridobili z **ljubeznijo in potrpljenjem**. Ker je mladina up naroda in nade na srečne dni, tedaj je vredna vsega požrtvovanja. Odgoja brez ljubezni ne velja nič. Učitelj, ki uvaja red z ledeno oostrostjo, podi mladino od sebe. Otrok ljubi strogo pravičnega učitelja še takrat, kadar ga trdo kaznuje. Ako pa čuti tudi učiteljevo ljubezen in gorkoto do njega, tedaj mu je otroško udan. —

Tako torej učitelj postaja kulturni delavec prve vrste in si osvaja častno socialno mesto. V politiko se ne more vtikati, ker mora biti vsem otrokom dober, pravičen in ljubeznjiv oče in pa neoporečen na vse strani. S tem pa ni še rečeno, da ne sme voliti zastopnikov v postavodajalno zbornico. **Volil bo, agitiral** pa ne bo. Naravno pa je, da ne bo volil takih, ki jim je vsak napredek zopern, ki jim n. pr. ni — meščanska šola simpatična, — ki jim ni za moške učne moči, ker bodo že ženske naučile ljudi brati in pisati. Več pa itak ne potrebujejo. — ali pa celo, ki bi radi učiteljem numerirali kosti, da jih bodo mogli na sodni dan zbrati in odnesti daleč — daleč! Učitelj ne sme več tekati za materijelnim dobičkom in prodati moža za skledo leče. Učitelj mora ostati mož, ker le mož more izrejati moža! — In domovina potrebuje moža!!! Naš položaj je torej lep, upanolo, idealen. Glede materijelne strani moramo paziti, da nam nikdo ne krati pravic, glede moralne bomo pa vestni delavci pri pouku in vzgoji v šoli in zunaj nje in pri vsakem kulturnem pokretu. Cili naš je: **Sreča naroda, slava domovine!** Vreden je ta cilj, da zanj zastavimo vse svoje dušne in telesne moči! Bog daj srečo!

Samostanska vzgoja.

(Dopis.)

„Ne vlada vselej svet pokoj sred tihega zidu.“

Naša vlada v Sloveniji hoče protežirati samostansko učiteljske v Mariboru! Zato naše ustanovitvi kljub pomanjkanju učiteljev samostojno javno žensko učiteljske. Sicer pišejo nemški inozemski listi, da je minister prosvete Pribičević razveljavil tozadeven dr. Verstovševsk sklep, a se še pri nas v Sloveniji noče o tem poročati. Bodi že temu kakor hoče, nameravamo vam danes pisati o samostanski vzgoji, katere dobrine sem čutila na lastni koži.

Samostanska vzgoja je kot vsaka vzgoja v zavodih splošna, ne pa individualna. Najprvo se gre za to, da se gojenec nekako duševno informira in zavodovemu redu prilagodi. Otroci se ne smatrajo tamkaj kot otroci, ampak kot neka stvar s posebno številko. Kakor se štejejo v zavodu mize, stoli, čaše, žlice, tako štejejo tudi tebe. Ti jim nisi več kot ena miza, kot en stol itd. Nikdo te ne vpraša, kaj misliš, kaj čutiš, česa želiš, ampak tako moraš misliti, tako moraš čutiti, to moraš želeli. Otroku, ki ima mehko čuteče srce, ne povzroči hujšega gorja nego, ako ga vtakneš v samostan. Dolgotrajno domotožje, grenke solze in vzdihli bodo sledili tvojemu krutemu ukrepu, predno ga izleči blagi zdravnik čas in prijateljica Navada. Gorje mu pa, ako je individualiteta, ki ho-

no — v višjih letnikih se ta včasih prime-ri svoje posebne nazore. Trikrat gorje pa nesrečnici, ako je samostanska vzgoja ni toliko opila, da razume skrivati lepo svoje misli s sklepanjem rok in pobožnim obračanjem oči proti nebu. Kdor tega ne zna — mi odkriti ljudje sicer to imenujemo hinavstvo, pa kdor tega ne zna, je izgubljen! Drakonična sredstva se rabijo v poboljšanje — preti tudi, ako nisi bogatih staršev, ki plačajo poseben kup denarja — izključitev.

Prvi smoter samostanske vzgoje je duševno uniformiranje vseh gojencev po eni in isti šabloni, katere vrhušec je — hinavstvo.

Drugi smoter je vzgajati črni gardi nove bojovnike. Temu smotru služi vsaka prilika. Pouk vseh predmetov je prilagojen tej nalogi. Vse se poučuje le iz tega vidika. Dušeslovje, vzgojeslovje, prirod-znanstvo in književnost. Kaj znanost, kaj umetnost — prazen nič! Vse je podrejeno le eni misli. Kdor črpa svoje znanje samo iz samostanskega vira, ta je enostransko informiran. Le sreča, da vleče mladino rado-vednost iskat novih potov in virov znanosti. Sicer je strogo prepovedano čitati časnike, pa ravno prepovedan sad miče. Različni pisatelji so na samostanskem indeksu, njih imena, dela in — o groza — brezbožno življenje se omenia le v mini-aturni obliki. Bog ne daj brati kako tako delo! Zopet vzrok, da mladina v počitnicah ali morda tudi v samostanskih skriv-nih kotičkih sega po prepovedanem blagu. Tako smo si vendar v kljub zaprekam in prepovedim izpolnile znanost v literaturi. Imela sem vzdel negativnega pouka več koristi, kot če bi se nam zapovedalo kla-sike čitati.

Samostanske učenke niso vse enake. Ene slepo verujejo in sprejemajo, kar se jim pripoveduje ter se svoje naloge dobe-sedno na pamet nauče, to so netalentirani elementi. Druge pa premišlujejo, primer-jajo nauke z življenjem, ki jih obdaja ter po tem sodijo. Te so nevarne. Med temi sem bila tudi jaz. Smatrala sem vero kot nekaj plemenitega in vzvišenega, ki obla-žuje srce in dušo. Vsak kdor je pobožen, kdor rad moli, mora imeti tudi lepo dušo in plemenito srce. Pa mislite da je tako!

Samostan vam je svet v malem, mala državica z vladarico na čelu. Najdeš med njimi različne temperamente, različne značaje. Dobre in slabe. Sreča te sitna, stara devica, ki se vedno krega in sitnari ali pa mlada, histerična sestra, ki v svoji melanholiji dela mučeniški obraz; najde se tu vesela, brezmiselna duša, ki živi med samostanskim zidovjem brezskrbno življenje ali pa apatičen značaj, ki je za-dovoljen, če je malo dela in zadosti jela ter si ne bel glave z drugimi skrbmi.

Žive pa med samostanskim zidovjem tudi fanatični elementi, ki preklinjajo pokvarjeni svet in se čudijo, da Bog zopet ne da deževati ognja in žvepla, seveda ne manjka tudi zares pobožnih svetniških duš, pa te so bolj redke. Lahko pa rečemo, da ti nudi samostan vse življenjske tine ako sestre preštudiraš. Ravno tako je s človeškimi vrlinami in slabostmi. Lajiki si morda predstavljajo, da vlada v sa-mostanu zgolj ljubezen in mir. Ne, temu ni tako. Tam se ravno tako pripravajo kakor med svetom. Ravno tako so sestre mašče-valne proti tebi, ako se s čim pregrešiš, ravno tako ti le težko odpuste, kot svetni ljudje. Ravno tako vlada v samostanu ne-voščljivost in zavist kot med svetom. Se-veda nevoščljivost za posvetno blago, ta skrb v samostanu odpade, pač pa nevošč-ljivost med sestrami za priljubljenost pri gojenkah. N. pr. v samostanu je bila mla-da, lepa, zelo izobražena sestra. O nji je šla govorica, da je vsled nesrečne ljubezni vstopila v samostan. Oboževale smo jo zaradi romantike, ki jo je obdajala in za-radi njenega prirskega obnašanja. V isti meri pa so jo sovražile sestre zaradi nje-ne priljubljenosti. Revica je prestala za-radi nas mnogo grenkih ur in si je res z angelsko potrpežljivostjo služila nebesa. Blag ji bodi spomin, saj jo dolgo krije hladna zemlja! Ravno tako so sovražile drugo nam priljubljeno sestro. Ta je bila zelo energična in narodna. Kot navdušena Slovenka je poučevala pri nas slovenšči-no in reči moram, da smo se pri njej mno-go naučile, posebno slovenske slovnice. Dobro in natančno je poučevala tudi zgo-dovino slovenske literature do modernih pisateljev. Zato na je tem bolj, kakor je bi-lo pač njenemu značaju primerno, udriha-la po njej nevšečnih pisateljih. Takrat so tudi Nemke morale obiskovati slovenšči-no in tem je pošteno zagrenila življenje. Trepetale so pred njo in nas milo prosile naj jim pomagamo. Sicer tudi nam ni pri-zanašala in gorje Slovenki, ki ni znala da-ne naloge! Me učenke smo čutile zdravo jedro v raskavi obliki ter smo jo zelo rade imele in ji mnogo več kot drugim učite-ljicam zaupale. Zato pa je ves samostan ni maral in akoravno je bila tako dobra učiteljica, so jo zaradi narodnega čuvstvo-

vanja odstranili iz učiteljskega in poslali v neko podružnico na deželi.

Tako se tedaj maščujejo in sovražijo v samostanu.

Ko smo se začele učiti dušeslovja, sem začela v samostanu obazovati okoli-čo po duševni kvaliteti, pa sem naenkrat spoznala, da pobožnost še ni vse, da po-božnost ne preobrazi značaja in ne po-spešuje plemenitosti duše. Sreče ostane vedno eno in isto, tudi če še tako moliš, se v svojem značaju ne spremeniš, če nisi drugače blag človek. Prišedša enkrat do tega spoznanja, so našli vsi nauki o po-božnosti pri meni gluha ušesa. Kaj mi po-maga molitev, kaj hoja k spovedi, ako pa ostanem isti grešnik, isti neplemenit, ne-postrežljiv, jezljiv in opravičljiv značaj tu-di po kesu in spovedi! Tudi med svetom lahko isto opazujete. Ali so terciarke sa-mi plemeniti značaji? Ne! Kdo rad svo-jeja bližnjega opraviča? Kdo rad skopa-ri? Poznam pobožno ženico, ki hodi vsak dan v cerkev, a ima drugače značaj Har-pagona. Mislite, da jo je pobožnost na-redila plemenitejšo? Kaj še! Svoje pod-ložne — imovita posestnica — izrablja huje kot največji liberalni grešnik, pusti jih gladovati in se z delom ubijati, a plača jim le par krajcarjev.

Lahko bi še vam omenila pri samo-stanski vzgoji — o zaljubljenem prijatel-jstvu, kjer en del prevzame vlogo ljubim-ca, pa nočem se poglabljati v stvarji psi-hijatrije, katere nisem skusila iz lastnega življenja, ker na mene v tem oziru ni vpli-vala samostanska vzgoja.

Pač pa še nekaj drugega. Najbrž se nam v samostanu ni dalo toliko hrane kot bi naša zdrava, razvijajoča telesa rabila, ker smo si preskrbovale hrano še na drug način. Deloma so nam prinašale hrano učenke, ki so doma stanovale ter so nam jo v mestu nakupile ali pa smo jo — anek-tirale. Pregrešile smo se na ta način zo-per peto božjo zapoved. Ko so šle sestre ob 6. uri zjutraj v cerkev molit, mé pa na samostanski vrt na ogled! Prinesle smo salate ter jo osnažile in napravile. Jedle smo solato ob 6. uri zjutraj! Nikdar v živ-ljenju mi ni nobena slastna pečenka, no-beno fino pecivo tako dišalo, kakor v sa-mostanu ob 6. uri zjutraj zelena solata! Morda zato, ker je bil „hec“ — ali pa smo bile res lačne. Ali pa tudi zato, ker smo delale nekaj prepovedanega. Nas je vese-lilo in mikalo samo to, kar je bilo prepo-vedano, a mrzilo nam je vse, kar je bilo zapovedano. Še danes je ostala v meni neka trma in duh ovozicije. Ako kdo reče „ne“, pa me miče reči „da“, ako kdo za-pove: „Idi na desno!“ — pa jo krenem gotovo na levo. Tudi uspeh samostanske vzgoje!

Če pregledam vrste svojih tedanjih samostanskih tovarišic, najdem, da niti ena ni pri Slomškovi zvezi, niti ena izmed njih ni terciarka; precej mnogo jih je do-brih mater in pridnih gospodinj, — a no-bena ne prestopi rada, ako ni k temu pri-morana, praga, kjer je bila za nas večletna našo individualnost moreča ječa.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Za delegacijsko zborov. Zaveze v Mariboru je dovolila južna železnica 50 % popusta in sicer tako, da velja celi vozni listek od vseh postaj Slovenije tudi za povratek. — Izkaznice, ki opravičujejo za to ugodnost, dobe udeleženci pri svojih društvih, ki naj jih udeležnikom takoj dostavi-jo. Veljavne so od 25. avg. do 1. sept.

Delegati in vsi oni udeleženci našega zborovanja, ki potujejo iz Ljubljane ozir. potujejo preko Ljubljane, dobe legiti-macije za znižano vožnjo v strokovnem taj-ništvu.

Delegate za delegacijsko zborovanje UJU, poverjenstva Ljubljana dne 28. avgusta v Ma-riboru je nadalje prijavilo:

XXIX. Učit. društvo za Konjski okraj:

- 79. Serajnik Lovro — Prihova.
- 80. Schell Henrik — Konjice.
- 81. Mravljak Karol — Zreče.

Namestniki:

- 64. Mravljak Amalija — Zreče.
- 65. Kržič Janko — Spitalič.
- 66. Malenšek Alojz — Konjice.

XXX. Učit. društvo za marenberški okraj:

- 82. Lešnik Mirko — Marenberg.
- 83. Porekar Vladimir — Vuzenica.

Namestniki:

- 67. Womer Ivan — Muta.
- 68. Golob Josip — Vuzenica.

XXXI. Učiteljsko društvo za ljutomerski okraj:

- 84. Mavrič Karol — Sv. Peter tik Radgone.
- 85. Bernard Erlinda — Sv. Jurij ob Ščavnici.
- 86. Koprivec Aleksander — Ščavnica.

Namestniki:

- 69. Ivanjšič Ludvik — Sv. Jurij ob Šč.
- 70. Cvetko Fran — Vučja vas.
- 71. Mihaličeva Nada — Veržej.

Društvene vesti.

+ **Učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj** je zborovalo dne 5. avgusta v vrtu Narodnega doma v Mariboru ob prav povoljni udeležbi.

Predsednica tov. Godec je poročala o poteku učiteljskega kongresa v Beogradu. Z veliko pozornostjo smo sledili slikovitemu izvajanju predsednice. Nad vse zanimivo nam je opisala osebne vtise in doživljanje. Velik aplavz je poplačal njen temeljito zasnovani referat. — Drugo točko dnevnega reda je tvorilo predavanje tov. Albina Spreitz »Pota k poznavanju človeka«. — Govoril je o fiziognomiki, mimiki, frenologiji in grafologiji. O slednji disciplini je podal nekaj izsledkov in priporočal študij grafologije za pravilno presojo duševnih svojstev sočloveka. Grafologija je važen donos k individualni psihologiji in ista je neprecenljiva opora uspešni vzgoji in pouku. Zborovalci so vzeli z velikim odobravanjem referat na znanje.

Nato je sledila volitev članov v učiteljsko razsodišče. — Enoglasno so bili izvoljeni: Predsednik: Franc Pirkmeier, nadučitelj v Framu. Namestnik: Anton Godec, učitelj v Limbušu. Pridsednik: Franc Kramer, okrajni učitelj, Frančiška Konečnik, učiteljica v Selnici. Namesniki: Jernej Črnko, nadučitelj v Sv. Marjeti in Skrbinešk Ljudmila, učiteljica v Planicah.

Nadaljna točka dnevnega reda »Javna kvalifikacija učitelstva« se je odgodila za poznejši čas, da se poizkuša prakso. Ta predlog tov. Knaflča se je enoglasno sprejel.

Glede preskrbe stanovanj članom Zavezinega delegacijskega zborovanja, ki se vrši 28. t. m. se je na predlog tov. Lasbacher sklenilo, da stopita odbora obeh učiteljskih mariborskih društev v kontakt.

S tem je bil izčrpan dnevni red zborovanja. Sklepno je še pozdravila predsednica došlega gosta g. dr. Vladimira Serneca, ki je animiral učiteljsvo za telesno in duševno nego po telovadbi.

To zborovanje je zopet pričalo o lepem edinstvu v tem društvu organiziranega učiteljsstva. — **Tajnik.**

+ **Učiteljsko društvo za ptujski okraj** je zborovalo v četrtek dne 12. avg. t. l. zadnjikrat v tem šol. letu. Tov. predsednik pozdravi navzoče, posebno pa goste tov. g. Rud. Dostala in soprog in gospo Marinčevu. Omenja nadalje, da se je o priliki zborovanja Slovence zveze slučajno mudil v Mariboru, kjer naših tovarišev ni bilo videti. Vsakemu slepcu mora danes biti jasno, kdo dela razdor v naših vrstah. So to kratko povedano — koritarji, ki hočejo trenutni položaj v Sloveniji izkoristiti v svoje sebične namene. Ako tako ljudje zapuščajo naše vrste — srednja jim pot in mnogo uspeha — ne trgamo se za nje. V naših vrstah bodo ostali značaji in to more biti naša stvar le v hasek! Gosp. Ferdo Lunša se je opravičil, njegovo predavanje pride mogoče pri enem prihodnjih zborovanj na dnevni red.

Tudi predavanje tov. nadzornika g. Flereta je izostalo, ker mu je je nujna pot k sorodnikom onemogočila udeležbo; naprositi ga hočemo za prihodnje zborovanje.

Ker sta napovedani predavanji izostali, naprosil je tov. predsed. gosta g. Rud. Dostala, da poroča o osebnih utisih o priliki kongresa v Beogradu. Tov. Dostal se je prošnji odzval ter nam povedal mnogokaj zanimivega s kongresa.

Povdarjal je posebno nediscipliniranost izvestega dela udeležencev ter izrazil upanje, da bo ta nedostatek gotovo sčasoma izginil. Lep zahtevek ima v tem oziru reševati — Sokolstvo. Poročevalec je bil za svoja izvajanja burno akklamiran.

Nato nam je še tov. Osk. Žolnir, ki se je tudi udeležil kongresa, podal nekoliko slik in situacij, ki so se mu nudile o priliki potovanja in bivanja v Beogradu. Omenjal je posebno bogastvo Posavja ter življenje v Beogradu in gostoljubnost Beogradčanov. Pri tej priliki je tudi omenil stroške za svojo osebo, kar mu je tov. Kovačec zameril, češ o stroških se ne sme govoriti v prisotnosti — soprog. Tovariš predsednik se poročevalcem za poročili iskreno zahvali.

Razpravljalo se je tudi o prenosni družstvenih pravil. Tov. ravnatelj Kveder priporoča, naj do prihodnjega zborovanja vsak učitelj(ica) preštudira nova pravila, da se potem lahko o njih debatira.

Tovariša Dostal in Peček sta mnenja, da treba počakati novih vzornih pravil. Volitve v razsodišče se preloži na prvo zborovanje v novem šolskem letu, ki se bo vršilo 11. nov. t. l. 27. in 28. avgusta t. l. sevrši v Maribru delegacijsko zborovanje Zaveze, 29. avgusta pa sokolska slavnost. Ker je bil za orlovsko takor. dovoljen učiteljem dopust, zahtevajo zborovalci, da se tudi za sokolsko slavnost dovoli primeren dopust.

Tov. Serna predlaga, da učiteljsko društvo naprosi okrajni šolski svet za dvodnevem dopust, da se učiteljsvo more udeležiti delegacijskega zborovanja in sokolske slavnosti. Predlog je sprejel.

Tov. Ivan Žolnir poroča o zborovanju javnih nameščencev. Kdo je prav za prav javni nameščene? Oni so dobili 25% doklade — a mi? Ali smemo pri takih razmerah roke križem držati? Izgleda, da smo mi učitelji samo za štafeto. — Obenem naprosi strokovnega tajnika, da v tej zadevi kaj stori.

Omenja nadalje prispevke za rezervni sklad. Učiteljsko društvo je pred meseci enoglasno sklenilo, da plača vsak član 5% od svoje draginjske doklade za rezervni sklad, a do danes se je odzvala temu jedna polovica članov.

Na predlog tov. Pečeka je pristopilo učiteljsko društvo tvornici učil z enim deležem.

Tov. Kveder predlaga, da pristopi vsaka šola z enim deležem.

Ker se nikdo ni več zgledil k besedi, je tov. predsednik zaključil zborovanje.

+ **Šmarnsko-rogaško učiteljsvo** je imelo svoj zadnji občni zbor v tem šolskem letu dne 1. avgusta na šoli v Slatini.

Tovariš predsednik pozdravi zbrane člane ter prečita opravičila tovarišev s Sladke gore in od Sv. Štefana, kjer bolega že par mesecev tov. Šrabortnik. Želimo, da skoro čil in zdrav poseti društvena zborovanja, kojih se je vedno rad udeleževal. Sestanek v učilnici so danes posetili ljubbi nam gostje oziroma naši mladi naraščaj: g. Marica Voršičeva, mešč. učiteljica; sestrica Danica in Milica Glinšekovi, Milivoj Zidar, Franjo Korbar in Srečko Sekirnik. Vsem srčni pozdrav ter srečno in prijetno bodočnost na poti, ki so si jo začrtali v mladih idealnih dušah! Živeli!

Čital se je zapisnik zadnjega našega društvenega zborovanja ter se nelzpremenjen odobril m podpisal. Glavna točka današnjega učit. sestanka pa je poročilo o kongresu jugoslovanskih učiteljev in učiteljic v Beogradu. Kot poročevalka je stopila na oder tovarišica Lavračeva Marica iz St. Vida pri Grobelnem. V duhu smo poleteli z živahno kašipotnico proti slovanski prestolici. Mnogo zanimivosti in naravnih slik na desni in levi — a pred nami cilj poleta starodavni Beograd, kjer se je podavateljica kot »mala Slovenkinja« res takoj udomačila ter si od raznobojnih prizorov vtisnila najlepše spomine. Poslušalci so z vidnim zanimanjem sledili njenemu spretnemu in mičnemu opisovanju posameznih nastopov, dejanj in nehanj učiteljskih kongregistov. Natančno in točno poročilo je prinesel tudi naš stanovski list »Učit. Tovariš.« Buren aplavz je bila najlepša zahvala in dokaz, da je svojo nalogo na govorniškem odru izvršila izborna. Predsednik se ji zahvali in priporoči za njeno poznejše sodelovanje na tem prostoru. Ob enem pa izrazi občeno željo društvnikov, da naj tudi njene ostale sovrstnice kot enakopravne z moškimi — nastopijo s podavanji in govori. Naši Marici, dični in spretni predhodnici »krilati« sotrudnici na govorniškem in predavateljskem odru pa krepak »Živio«!

Na predlog tovariša predsednika se z ozirom na vandalizem in sovražnost laških pijavk ustanovi v društvu: »Jugoslovanska Matica«. Člani iste so vsi društvniki ter plačujejo letno 12 dinarjev ali mesečno po 1 dinar tov. Ivanki Zupančičevi, naši marljivi blagajničarki. Sklepno smo se zjedili glede prihodnjega zborovanja, ki bo toraj na dan 8. grudnia to je na praznik v Šmarju pri Jelšah. Ker se želi bolj obširen dnevni red — zato tovarišice na delo! Tozadevno temo je pravočasno vpsotili našemu društvenemu predsedniku Tomažu Kurbusu na Slivnici pri Celju. S tem je bil dnevni red izčrpan ter se predsednik vsem zbranim iskreno zahvali za obisk, želeč jim prav res lep in prijetnih počitnic ter zadovoljivega in čilega svidenja v pozno-rumeni jeseni. Pozdravljeni!

Iz Jugoslavije.

— **Radi predstoječega delegacijskega zborovanja** smo izdali današnje število predčasno, da jo prejmejo naši delegati in delegatnje še pred svojim odhodom v Maribor.

— **Popravek.** Pri sestavljanju vzporeda za delegacijsko zborovanje v Mariboru se je vrnila v zadnji številki našega lista neljuba pomota. Sestavljalec vzporeda je navaal pri točki 13. pod I. dnevnega reda za 28. avgust in pri točki 2. pod II. istega dne pomotoma paragrafe iz osnutka pravil, ki smo ga priložili 23. številki našega lista, mesto da bi vzel za podlogo pravila kakor smo jih priobčili v zadnji številki Uč. Tovariša. V vzporedu, ki ga prinašamo zopet danes na prvem mestu, sta obe dotični točki popravljeni.

— **Višji šolski svet** je dovolil v svoji zadnji seji vsem šolam, ki imajo šolski sklep koncem tega meseca, da z ozirom na delegacijsko zborovanje »Zaveze« in sokolsko prireditve v Mariboru sklenejo šolsko leto že 26. t. m. Učiteljsvo ima na šolah, kjer traja šolsko leto preko 1. septembra in se udeleži mariborskih prireditev, za dotične dni dopust.

Iz XIII. seje višjega šolskega sveta. V četrtek in petek dne 19. in 20. t. m. se je vršila seja višjega šolskega sveta. Predsednik prof. Vadjal je otvoril sejo in ugotovil sklepčnost. Nato je prebral vložene samostojne predloge in interpelacije. O samostoj. predlogih se je razpravljalo koncem seje, na interpelacijo člana ravnatelja Jelenca v zadevi ženskega učiteljskega v Mariboru, je odgovarjal višji šolski nadzornik dr. L. Poljanec. — Pojasnil je zgodovino tega zavoda od pretrata sem ter poudarjal, da se bo moralo opustiti, ker ni zanj potrebnih učnih moči.

Potem se je prešlo na dnevni red. Višji šolski nadzornik E. Gangl je poročal o tropredlogih za imenovanje okrajnih šolskih nadzornikov na bivšem Kranjskem. Klerikanci so si znali za to točko izbrati pravi trenutek. Vladni svetnik dr. Skaberne

je pri plebiscitni komisiji v Celovcu, nadomeščal ga je vladni koncipient Velikonja, strastni klerikalec in po izredni milosti dr. Gosarja še vedno sedi v višjem šolskem svetu bivši okrajni šolski nadzornik znani Franc Lavtizar. Tako se jim je posrečilo, da so prodrli s svojimi predlogi za vse okraje razven Ljubljane z 9 oz. 8 glasovi proti 3 oz. 6. Celu zloglasnega Simona, ki je bil že vložil prošnjo za upokojitev, so potegnili iz stare šare, onega Simona, ki je med vojno denunciral podrejeno učiteljsvo, češ, da je srbofilsko, so spravili v ternopredlog za Radoljški šolski okraj. In takega človeka naj ministrstvo prosvete imenuje za šolskega nadzornika? Za takega avstrijakanta in sovražnika Srbov sta glasovala celo dva državna uradnika. Z gosp. Francetom Gabrškom bomo pa ob priliki spregovorili resno besedo in povedali, kako je postal s pomočjo Zaveze višji šolski nadzornik, kaj je obljubil takrat in kako drži sedaj dano besedo. Toliko za sedaj.

Imenovanja: za stalni učni moči na šestrazredni pomožni šoli za manj nadarjene v Ljubljani sta bila imenovana Josip Mihelič in Marija Matkovič, začasno pa Štefanija Gruden ter se ji je dal rok enega leta, da napravi izpit iz slovenščine; za stalnega kateheta sta se imenovala o. Modest Novak in Franc Kogej; prvi se prideli III. mestni deški ljudski šoli, drugi pa I. deški meščanski šoli v Ljubljani; nadučiteljsko službo v Cerknici je dobil Adol. Harmel, učiteljski službo pa Ivana Zwöl in Ivana Ukmar; učiteljske službe so dobili: Julijana Maričeva in Dragatušu, Marija Lenger-Nagodetova v Semiču, Stanko Vrežec v Suhorju, Angela Gerčarjeva v Dobu, Ivan Stevanec in Marija Šibovčeva v Domžalah, Alojzija Vrbičeva na Homcu, Pavla Dežmanova in Terezija Črnolagarjeva v Komendi, Gizela Ušeničnikova v Mengšu, Angela Cerarjeva v Stranjah; službo nadučiteljice v Ribnici je dobila Pavla Tomšičeva, nadalje so bili imenovani: Ana Hirschmannova za učiteljico v Besnici, Stanislava Miheličeva v Selcah; za nadučitelja na Bučki je imenovan Josip Trobiš, v Škocijanu pa Ludovik Pirkovič, za učiteljico istotam pa Roza Pirkovič; za nadučitelja v Trebelnem je imenovan Vinko Klanšek; oddaja enega učnega mesta za moške v Trzinu se je odložila za prihod. sejo, eno učno mesto za ženske se nanovo razpiše. Učiteljski službi v Mokronogu sta dobili Alfonza Babnikova in Josipina Ahačičeva. Učiteljske službe so dalje dobile: Franja Mršnikova v Hrnjahu, Marija Benedičič-Franketova na Mirni, Nežika Koščeva in Hedvika Schweigerjeva v St. Petru pri Novem mestu, Marija Lapajetova v Lazah pri Uršnih selih, 1 mesto se na tej šoli nanovo razpiše, Pavla Strumbljeva v Gor. Sušicah, Franja Kosec-Milavčeva in Ernestina Zajčeva v Trebnjem, Alojzij Bulovec na Koroški Beli, Marija Horvat-Nosanova v Kranjski gori, Franja Pogačnikova na Dobravi pri Kropi, Angela Orenkova na Ovišah, Pavla Semenova v Lescah; imenovanje učiteljske učne moči na Jesenicah se odloži. Za nadučitelja sta bila imenovana: Janko Škulca na Drenovem griču in Makso Jovan v Polhovem Gradcu; prošnja učitelja Ponikvarja za nadučiteljsko mesto za Veliki trn se zavrne. Nadučitelj Andrej Vilfan, dosedaj učitelj na salezijanskem zavodu na Rakovniku se premesti v Soro, Iva Premelčeva, učiteljica v Tomšlju, na Vič. Učitelju Francu Petriču se podaljša bolezenski dopust za eno leto. 30 učnih mest, za katere ni bilo prosilcev, se nanovo razpiše.

Učiteljska imenovanja na bivšem Štajerskem.

Za nadučitelje oziroma nadučiteljice so bili imenovani: Antonija Rottova za nadučiteljico na dekliški ljudski šoli v Konjicah, Rudolf Kosér za nadučitelja v Vitanju, Ivan Čeh pri Mali Nedelji, Miroslav Pučelik v Krčevini pri Mariboru, Anton Mohor pri Sv. Marjeti na Dravskem polju, Josip Cenčič v Rogatcu, Ivan Glinšek v Rogaški Slatini, Alojzij Krajnc v Poljčanah, Hinko Šumer v Šmarju pri Jelšah, Alojzij Majcen v Selnici ob Dravi, Anton Strigl v Kbelju, Janko Kržič v Špitaliču in Mirko Marinič pri Sv. Marku niže Ptuj. Učiteljske službe so dobili: Fran Hajšek na deški in Marija Vrečkova na dekliški šoli v St. Juriju ob j. z.; Marija Brumnova v St. Juriju ob Ščavnici, eno mesto za moške prosilce se razpiše: Anton Kovačec, Marija Kovečeva in Marija Dominkuška pri Sv. Petru tik Radgone, eno mesto za moško učno moč se nanovo razpiše: Rudolf Kollan v Trbovljah na deški šoli; Ciril Vrtovec na Loki pri Zidanem mostu; dosedanja suplentka na tej šoli Terezija Fabjanova se prideli dekliški ljudski šoli v Trbovljah; Marija Kabova pri Sv. Križu pri Lutomernu, Ciril Mikl v Lutomernu na deški šoli, Štefanija Špindlerjeva v Vržeju, Viljelmína Kožuha v Hočah, Ivan Luknar in Marija Weber-Stegnarjeva v Teznu, Frančiška Brataničeva in Marija Preskerjeva v Ormožu; mesto za moško učno moč se nanovo razpiše za moške in ženske; Friderik Venigerholz in Zofija Okornova v Središču, Ljudevit Belšak pri Veliki Nedelji, Vekoslav Kegl pri Sv. Marku niže Ptuj, Anton Stefanciosa in Josipina Cenčič-Belšakova v Rogatcu, Ana Boštjančičeva v Senvinici, Simon Fišer pri Sv. Petru na Medvedjem selu, Gusta Janežičeva v Šostanju, Ana Grebenčeva v St. Juriju ob Taboru, Josipina Strigl-Kleinova v Kbelju, Jelisaava Jugova v Špitaliču, Josipina Simončičeva pri Sv. Andražu v Leskovcu. Za učiteljico ž. r. d. na dekliški meščanski šoli je imenovana Josipina Tratnikova. Nanovo se razpišejo: nadučiteljska in učiteljska služba na Cvenu, dve učiteljski mesti pri Mali Nedelji, za moške prosilce takoj, za ženske pozneje, učiteljska služba ni Humu in nadučiteljska

služba pri Sv. Martinu na Pohorju. Za razpisani učni mesti v St. Ilju in S. g. in v Rajhenburgu se vrmeta kompetenčna spisa, da stavi okrajna šolska sveta nove predloge; za razpisano učno mesto v Limbušu se vrše nova poizvedovanja. 15 razpisanih učnih mest, za katere ni bilo prosilcev, se nanovo razpiše. Upokojeni rudniški učitelj Avguštin Šabec se reaktivira in stalno nastavi v Stoprcih. Vodstvo dekliške ljudske šole v Celju se poveri začasno Srečkotu Exelnu do oddaje vodstva ženski voditeljici. Sklene se namreč, da se vse samostojne dekliške ljudske šole na bivšem Štajerskem razpišejo in vodstva podeli ženskim učnim močem. Marija Pfeifer, učiteljica v Hrastniku, se prideli v službovanje na šoli pri Sv. Petru v Ljubljani. Na lastno prošnjo se upokojijo: a) stalno: Marija Exel-Cernetova, Ivan Kutnar, Marija Heric, Marija Trstenjakova, Katarina Čehova, u. z. r. d., Ljudmila Omeč-Bukovčeva, Anton Ogorelec, Frančiška Megličeva, u. z. r. d., Bogomir Siter, Friderik Zinauer, Franc Jaklič, Olga Bradaškova, Marija Dominikuška in Albina Gorec-Pogačarjeva, otroška vrtnarica; b) začasno: Ivanka Kovačič-Kocmutova, Frančiška Bezeljak-Bayerjeva, Olga Novak-Majcnova in Ana Pink-Sufajeva. Okoliška ljudska šola v Ptuj se razširi v šestrazrednico in se loči v deško in dekliško. Dalje se sklene, da se mešana mestna nemška petrazredna ljudska šola v Ptuj opusti, nemški otroci pa se priklapijo slovenski šoli po eni nemški vzporednici. Ljudska šola v Sp. Polskavi se razširi iz tri- v štirirazrednico; podružnica na Pragerskem se izpremeni v redno dvorazredno ljudsko šolo. Pogoji za to so pa samo dani, če se pritegne južna železnica. Zato se razširitev izvrši samo pod pogojem, ako dospe od južne železnice ugoden odgovor. Deška ljudska šola v Kranju se razširi v petrazrednico in obenem sistemizira peto učno mesto. Sklene se ustanovitev redne ljudske šole v Vrčah in v Lazih. Potem se vzame na znanje preustrojitve zasebnega ženskega učiteljskega in vladne šolskih sester v Mariboru in dovoli ustanovitev učnega tečaja k meščanski šoli na tem zavodu. Naroča se ravnateljstvu, da predloži podrobni načrt za ta tečaj. Potem se dovolijo nekatere preureditve na celjskih in mariborskih meščanskih šolah. Višjemu šolskemu svetu se je dalo pooblastilo, da sine meščanskim šolam prideli učne moči in ustanavlja IV. nastavne razrede na onih meščanskih šolah, kjer so za to dani pogoji. Nato se je dovolila ustanovitev meščanskih šol s prihodnjim šolskim letom, ako bodo izpolnjeni do takrat vsi pogoji. v sledečih krajih: v Slov. Gradcu, Velenju, na Jesenicah, v Trbovljah in Zagorju. Za ljudske šole v Kranju se je sistemiziralo stalno katehetsko mesto. Dovolila se je premestitev nekega profesorja iz Kočevja na obrtno šolo v Ljubljani in stavlil predlog za namestitev gimn. ravnatelja v Murski Soboti. Več srednješolskih profesorjev se je pomaknilo v višji činov. razred. Slednjič se je vršila razprava o samostojnih predlogih. Ravnatelj Jelenc je predlagal, da naj se učiteljski abiturijenti zglašajo za službena mesta pri okrajnih šolskih svetih in ne pri višjem šolskem svetu. Sklenilo se je, da se v bodoče napoti vsak prosilec na predpisano uradno pot za vlaganje prošnje, in da, se bo naznanilo vsem okrajnim šolskim svetom, da so odloki, s katerimi so se dosedaj sporočila imena takih prosilcev, razveljavljeni. Na predlog istega predlagatelja se je sklenilo, da izda višji šolski svet na vse okrajne šolske svete v bivši Štajerski razpis, ki določa za tekoče šolsko leto zaključitev v četrtek, dne 26. avgusta t. l., da se učiteljsvo udeleži Zavezinega delegacijskega zborovanja in Sokolskega zleta. Oni učitelji pa, ki imajo šolo še po 1. septembru, dobe pa tiste dni dopust. Kanonik Nadrah je predlagal, da naj se prepove telovadba šolske mladine pri Sokolih in Orlihi, gosp. predsednik Vadjal pa je stavlil dodatni predlog, da naj se prepove uporaba šolskih telovadnic vsem telovadnim društvom. Sklenilo se je, da se Nadrahov predlog izroči poverjenstvu, ki naj reši zadevo v sporazumu z ministrstvom prosvete. Vadjalov dodatni predlog je bil sprejet z večino glasov. Nadučitelj Štrukelj je predlagal, da naj višji šolski svet stori vse potrebne korake, da se učiteljsvo odpusti od vojaškega vezbanja, k vojaškim vajam naj se kličejo učitelji samo ob počitnicah. Predlog je bil sprejet. Nato je zaključil predsednik sejo.

— **Preosnova učiteljskega sveta.** V ministrstvu za prosveto se izdeluje obširen načrt za preosnovo naših učiteljskega.

— **O posetu ljubljanskega učiteljskega sveta.** Razpravlja novosadski »Učiteljski Glasnik« obširneje v svoji 7. številki z dne 9. t. m. ter pravi med drugim: »Posle učiteljskega kongresa u Beogradu ljubljansko učiteljsko pevsko društvo priredilo je sjaan koncert u Novom Sadu 20. jula o. g. u Hotel Slobodi. Novosadski učitelji i učiteljice učinili su sve potrebne pripreme da koncert što sjajnije ispadne. Velika sala »Svobode« bila je dupkom puna, što je neobičajna pojava u ove tople dane, kada je silna novosadska publika na strani Pevanje je ispalo izvrstno pod vođenjem korovodje i učitelja Ferda Juvana. Publika je sa vanrednom toplinom i iskrenošću pozdravljala svaku pjesmu lepih slovenačkih narodnih melodija. G. Jelica Sadarjeva, koju je pratila g. Albina Svetkova, svojim lepim, školovanim i muzikalnim pevanjem poželja je vanredno lep uspeh i pljeskanju ne beše kraja; obe umetnice dobile su lepe kite cveća, a svima je predat jedan lep venac sa natpisom na narodnoj trčini: »Srbi-učitelji i učiteljice iz Novog Sa-

da — svojo brači i sestram iz Ljubljane. Po-
sle koncerta je bio drugarski sestanek kod »Be-
le ladje«, gde su bili svi gosti i gošće, svi novo-
sadski učitelji i učiteljice i velik broj novosad-
skog gradjanstva. Bratinske in rodoljubive zdra-
vice su tom prilikom izrekli: g. Gjorđe Petro-
vić i g. arhimandrit dr. Vladimir Dimitrijević, na
što se u ime slovenačkog učiteljstva, u kinja-
stom govoru zahvalio g. nadzornik Engelbert
Gangl. I ovom prilikom su braća Slovenci čpe-
novosnovano poduzimali 2—3 'epe pesme. Celc
veće je proteklo u bratskom i usrdacim raspolo-
ženju i zabavljanje je trajalo do 2 sata u noć,
kada su se svi gosti razišli. Sutra — dan su
razgledali: Učiteljski konvikt, knjižara »Natoše-
vića«, slike u Sabornoj crkvi i u Matiji Srpskoj.
Zatim je pregledano novosnovano poduzeće
Zadružne Banke na limanu, gde je g. dr. Kobal,
brat Slovenac i direktor Banke priredio zakusku.
Po podne su gosti odputovali, ispraćeni od svih
novosadskih učitelja i učiteljica. Rastanak je bio
vrlo usrdan, upravo bratski. Braća i sestre iz
Ljubljane su vanredno prijatno bili iznenadjeni u
Novom Sadu. Govorili su: »Mnogo lepoga smo
slušali o Novom Sadu, ali mi smo potpuno oča-
rani. Sve je ovde lepo i bogato, sve kulturno i
ljubazno. Pa naša braća učitelji i učiteljice, ka-
ko su ljubazni i predusretljivi!«

— **Tovariš Emil Adamič** je srečno došel v
Maribor ter svoj prihod v domovino naznanil s
sledenim pismom: Čez šest dolgih let stopil sem
zopet na tla svoje svobodne domovine in prvi,
ki me je pristrčno pozdravil na domači zemlji, je
bil Oskar Dev s svojo družino in njegov mogoč-
ni moški zbor. Globoko se zahvaljujem njemu z
družino in njegovemu zboru za gostoljubni spre-
jem in za najlepše darilo ob mojej vrnitvi v Ju-
goslavijo: za prekrasno slovensko pesem. — Emil
Adamič. — Dragemu tovarišu kliče: Dobro-
došel v naši sredi!

— **Pozdravni večer tov. Emilu Ada-
miču** je priredilo pevsko društvo »Ljublj.
Zvon« v soboto, dne 21. t. m. v veliki dvo-
rani ljubljanskega »Narodnega doma«. Dvo-
rana je bila nabito polna, ko je vstopil
Adamič burno pozdravljen od zbra-
nega občinstva. Z lepim nagovorom je
pozdravil slavljence pevovodja g. Zorko
Prelovca ter mu izročil diplomu častnega
članstva, katero čast je bilo društvo skla-
datelju podelilo letos o priliki desetletnice
svojega obstanka. V imenu pevskega zbora
»Glasbene Matice« je izpregovoril tov.
A. Rapč, nakar so sledili še drugi govor-
niki ter izražali vsi veliko veselje, ki na-
vdaja Adamičeve čestilce nad njegovo vr-
nitvijo v domovino. »Ljubljanski Zvon«
je odpel večjo vrsto Adamičevih in dru-
gih moških in mešanih zborov, med ka-
terimi se je zlasti odlikoval slavljencev
»Vasovalec«, ki ga je moral zbor pono-
viti. K sklepu vse prireditve se je še tov.
Adamič zahvalil z iskrenimi besedami na
nepričakovanem in tako glavnostnem
sprejemu, nakar je bil zaključen prelepi
večer.

— **Za obrtno-nadaljevalne šole.** Dne
27. junija t. l. je zborovala v Ljubljani
Zveza strokovnih obrtnih zadrug ter pred-
ložila Trgovski in obrtni zbornici resolu-
cijo, v kateri med drugim stoji: Vpeljejo
naj se za Slovenijo podučni tečaj za roko-
delске vajece po prestani učni dobi in to
za one vajece, ki nimajo prilike obiskova-
vati med učno dobo obrtno-nadaljevalnih
šol. Tečaj naj bi trajal 2 do 3 mesece v
zinskem času. Poučenie naj se o vseh onih
predmetih, ki so potrebni za obrtne stro-
ke. Stroške teh tečajev naj bi prevzela
država, ob enem naj bi se manj imovitim
delile državne štipendije, da se zamorejo
tudi ubožni teh tečajev udeležiti. Dne 6.
avgusta je pa Zveza odposlala županu dr.
Tavčarju, ki naj ukrene vse potrebno, da
se prej kot možno uvede zopet prepotreb-
en pouk na obrtno-nadaljevalnih šolah v
Ljubljani. Zveza poudarja nadalje, da se
mora dobiti brezpogojno neki izhod, da
se otvorijo obrtno-nadaljevalne šole, ker
drugače nastane nepreračunljiva stagna-
cija v izobrazbi obrtniškega naraščaja, ki
bi imela za posledico, da bi tuji izdelki
preplavili naš trg ter uničili že itak za-
lostno eksistenco obrtnika. Da se pride
v okoliščini veleresni skrbi, se mora
otvoriti pouk na obrtno-nadaljevalnih šo-
lah, naj potem ta pouk stane kolikor hoče,
ker je, ako le še kratek čas tratimo s cin-
canjem, ogrožena bodočnost in procvit
obrnitstva, zajedno pa tudi blagor države.
Edino z rednim poukom zamore obrtni
naraščaj v splošnem napredovati, ker le
tako bodo zamogeli delati v prospeh obrt-
nega stanu in v korist in ponos naše
države.

— **Maturantom in maturantinjam maribor-
skega drž. moškega učiteljskega iz leta 1920.** Pro-
sim vse one, ki imajo izposojene knjige iz knjiž-
nice mariborskih učiteljskih oči, da jih prinesejo
ob priliki Zavezinega zborovanja s seboj v Ma-
ribor. Knjižničar: Zidar Milovan.

— **Tovarišem maturantom ljubljans-
kega učiteljskega iz leta 1910** sporočam, da
praznujemo našo desetletnico dne 3. sep-
tembra v Kamniku. Po prihodu vlaka ob
pol 10. se zberemo v rest. Kenda. Popo-
ludne obiščemo grob pesnika Medveda, si
ogledamo Zadnikarjev muzej i. dr., potem

pa poletimo v Kamniško Bistrico. Na ve-
selo svidenje! Primožič.

— **Maturanti mariborskega učiteljskega iz leta
1910!** Na moj poziv v št. 28. »U. T.« se je dose-
daj zglasilo od 19 še živih tovarišev 9, kateri se
z mojim predlogom po večini strinjajo. Ker je ie
še malo časa, predlagam, da se snidemo v sobo-
to, dne 28. t. m. ob 20. uri v Narodnem domu v
Mariboru, kjer določimo skupno nadaljni pro-
gram našemu slavlju. Na vsak način se udeležimo
v nedeljo korporativno sokojske stvarnosti. Ape-
riram na vse tovariše, da se sestanka zanesljivo
udeležijo, da na primeren način obhajamo 10let-
nico mature! Na svidenje v lepem jugoslovans-
kem Mariboru, kjer smo preživeli najlepši čas
našega življenja — naša dijaška leta! — Fran
Golež, nadučitelj v Stranich.

— **Zborovanje dalmatinskega učitel-
stva.** Savez učiteljskih društev v Dalma-
ciji sklicuje skupščino na dan 9. septem-
bra t. l. v Splitu, da se na novo organizuje
v smislu novih pravil Udruženja Jugoslo-
vanskega Učiteljstva. Na dnevnem redu
je: 1. Poročilo uprave Saveza; 2. Izvršit-
ev sklepov prvega učiteljskega kongre-
sa; 3. Volitev novega poverjeništa za
Dalmacijo.

— **Hrv. pedagoško-književnega zbora**
glavna skupščina se vrši u dvorani Hrvatskog
učiteljskog doma, dne 29. kol. 1920. u 9 sati pri-
je podne. Dnevni red: A) XLV. glavne skupštine
(dne 29. kolovoza u 9 sati prije podne). 1. Otvo-
renje skupštine. 2. Izveštaj tajnikov za god.
1919-20. 3. Izveštaj blagajnikov za god. 1919. 4.
Izveštaj upravitelja naklade knjiga za god. 1919.
5. Izveštaj čuvara Hrv. školskoga muzeja za
god. 1919. 6. Izveštaj revizijskoga odbora o
pregledanju društvenih računa za god. 1919. 7.
Izbor revizijskoga odbora, koji će pregledati
društvene račune za god. 1920. 8. proračun za
god. 1921. 9. Izbor predsjednika, tajnika i bla-
gajnika za trogodište 1920-1923. 10. Prijedlozi.
(Članovi treba da svoje eventualne prijedloge
najave pismeno predsjedništvu barem tri dana
prije održanja skupštine § 45. posl. reda). B) Sve-
čane sjednice (dne 29. kolovoza o. g. u 10 sati
prije podne). 1. Govor predsjednikov. 2. Progla-
šenje zaključaka XLV. glavne skupštine. 3. Jezič-
na obuka i narodno uzgajanje. Predaje pravi član
Antun Tunkl.

— **Ljubljanskemu učiteljstvu na zna-
nje:** Premog je zagotovljen, toda stal bo
na dom postavljen najmanj 600 K tona.
Plačati bo treba takoj, roki niso dovoljeni.

— **V kmetijski tečaj v št. Jurju ob južni želez-
nici,** ki bo trajal od 6. septembra do 3. oktobra
t. l. so se sprejeli sledeči tovariši: Srebrnič Fr.,
učitelj, Tebarje; Senica Robert, nadučitelj, št.
Peter v Sav. dolini; Zemljčič Branko, učitelj, Re-
čica; Zeilhofer Alfonz, začas. učitelj, Konjice; Ko-
bal Karel, učitelj, Podčetrtek; Kuhar Anton, učitel-
ji, Trbovlje; Majer Drago, nadučitelj, Sv.
Marjeta pri Rimskih Toplicah; Kogl Vekoslav,
učitelj, Sv. Marko niže Ptuija; Lovrec Jožef, nad-
učitelj, Majšperk; Brglez Franc, učitelj, Slov.
Bistrica; Šerbec Josip, učitelj, Slov. Gradec; Se-
ga Franjo, učitelj, Šmarje pri Jelšah; Zdolsak Bo-
gomir, zač. šolski voditelj, Letuš; Pišl Ivo, učitel-
ji, Sevnica; Janšovec Franc, začasni učitelj,
Sv. Jur ob Ščavnici; Jankovič Peter, nadučitelj,
Vojnik.

— **Osnivanje pučkih knjižnica.** Mno-
ga prosvjetna i dobrotvorna društva oso-
bito ona na selima obračuju se »Narodnoj
Zaštiti« sa željom, da im se pomognu
osnovati pučke knjižnice. »Narodna Za-
štita«, savez dobrotvornih društava obra-
ća se ovima na našu javnost s molbom da
je u tom poslu podupre. Pojedinci, koji
imaju knjige koje bi bile podesne za tu
svrhu, a više ih ne trebaju, umoljavaju
se, da te knjige poklone i da ih predadu
sakupljačima u dotičnom mjestu, odnosno
da to jave pismeno »Narodnoj Zaštiti«.
Za sakupljanje tih knjiga se osobito obra-
ćamo na našu omladinu srednjih in visokih
škola, naše učiteljstvo te na sva prosvjet-
na i dobrotvorna društva u provinciji, te
molimo svakoga, tko bi htio u tom ro-
doljubnom poslu sudjelovati, da o tom
obavijesti »Narodnu Zaštitu« u Zagrebu,
Josipovac 30, gdje će dobiti eventualno
daljne upute.

— **Razpis učiteljskih služb.** Radovljiški okraj-
ni šolski svet razpisuje nadučiteljsko službo na
štirirazrednici v Srednji vasi, učiteljstvo in vo-
diteljsko službo na enorazrednici pri Sv. Križu
nad Jesenicami ter učiteljske službe na Bledu,
v Bohinjski Bistrici, Gorjah, Kamni gorici, dve na
Koroški Beli, v Kropi in v Srednji vasi. Pravilno
opremljene prošnje je vlagati do dne 25. avgusta
1920.

— **Učiteljske službe.** Kakor smo izve-
dali, je v ptujskem šolskem okraju prostih
več učiteljskih služb, ki se vse zasedejo s
1. novembrom t. l. Ker pa se bodo odda-
jele v najkrajšem času, opozarjamo re-
fektante, da takoj vpošljejo pravilno o-
premljene in kolekovane prošnje na okraj-
ni šolski svet v Ptuiju.

— **Ferialni tečaj za učitelje u Zagrebu.** Fe-
rialni tečaj za učitelje, koji je započeo počet-
kom prošlog mjeseca a bio razdjellen u dva di-
jela, u odio za više i za niže pučke škole, svršio
je 13. avgusta. Predavači bili su povjerenik dr.
Bazala, inšpektori Bosanac i Radković, kao i sve-
učiliški profesuri i docenti. Tečaj za niže pučke

škole održao je prošlog tjedna dva kurza: za
pučko prosvjetni rad i za socijalno političko dje-
lovanje. Na svršetku tečaja održan je u Strelja-
ni, gdje su učesnici kroz zjeljo vrijeme imali men-
su, mali komers, kojem su prisustvovali profes-
sori i predavači povjerenik dr. Bazala i predsjed-
nik prehrane Šandor A. Aleksander. Učesnici za-
hvalili su toplim riječima povjereniku i predava-
čima za uloženi trud u pogledu njihovog obra-
zovanja, a gospodinu Aleksandru za brigu oko
njihove prehrane. Može se reći, da je ferialni
tečaj uspio i ispunio svoju zadaću.

— **Državna kmetijska šola na Grmu**
priredi dne 31. avgusta t. l. celodnevne
tečaj za pridelovanje in spravljane toba-
ka, dne 6. in 7. septembra t. l. pa dvodne-
ven tečaj za uporabo sadja in zelenjadi.

— **Na državni kmetijski šoli na Grmu**
pri Novem mestu se prične novo šolsko
letu 1920—21 dne 4. novembra t. l. Učen-
ci se sprejemajo v zimsko šolo in v letno
šolo. Zimska šola traja dva tečaja čez
zimске mesece ter je namenjena sinovom
iz živinorejskih in poljedelskih krajev.
Letna šola, namenjena sinovom iz vino-
rodnih krajev, traja eno celo leto. Prošnje
za sprejem je vložiti pri podpisnem rav-
nateljstvu do 1. oktobra t. l. Prošnji je pri-
ložiti: domovnico ozir. krstni list, zadnje
šolsko izpričevalo, zdravniško izpričeva-
lo o telesni in duševni sposobnosti, nra-
stveno izpričevalo in izjavo starišev ali
varuhov, s katero se zavezujejo plačevati
stroške šolanja. Sprejemali se bodo samo
kmečki sinovi, ki ostanejo po končani šoli
na svojem domu, ki so najmanj 16 let
stari ter z dobrim uspehom končali ljud-
sko šolo. Oskrbnina je nastavljena na me-
sečno 240 K in se zamore plačevati even-
tuelno tudi v živilih. Za sinove ubožnih
posostnikov je oddati nekaj popolnoma
ali pa polovično prostih mest. Za ta mesta
je predložiti uradno potrjena (od župan-
stva in davkarje ter župnega urada)
ubožna soričevala. Natančnejša poiasnila
daie ravnateljstvo državne kmetijske
šole na Grmu pri Novem mestu.

— **Kongres jugoslovanskih dobrovoljcev za
Slovenijo** združen z občinim zborom Društva ju-
goslovanskih dobrovoljcev za Slovenijo se bo
vršil letos dne 8. septembra v Ljubljani. Vzpo-
red je določen tako-ie: Dopoldne zadušnica za
padle dobrovoljce, po zadušnici veliko manife-
stacijsko zborovanje, popoldne občni zbor »Dru-
štva jugoslov. dobrovoljcev za Slovenijo«, a
zvečer velik komerz združen z ljudsko veselico.
Kongresa se udeležijo vsi slovenski dobrovoljci,
kakor tudi vse dobrovoljske organizacije Jugosla-
vije in zastopniki češko-slovaških dobrovoljcev.

Neodrešena domovina.

— **Zveza jugoslovanskega učitel-
stva v Trstu** je zborovala 5. in 6. t. m. v
šoli pri Sv. Ivanu v Trstu. Upravni svet
je določil sledeči dnevni red: 1. Protest
proti preganjanju učiteljstva; 2. gmotno
stanje; 3. tajniško poročilo; 4. blagajniško
poročilo; 5. poročilo organizatoričnega
odseka; 6. poročilo šolsko-političnega od-
seka; 7. poročilo izvenšolskega odseka;
8. počitniški socijalni tečaji; 9. prememba
pravil; 10. določitev kraja bodočega zbo-
rovanja »Zveze«. Predsednik Germek
otvaria zborovanje ter pravi da bi bilo
zborovanje pravi triumf za »Zvezo«, če
bi se ne dogodili v zadnjem času oni
znani žalostni dogodki. Samo za izlet v
Benetke se je priglasilo nad 300 članov.
Spominja se v toplih besedah prvaka slo-
venskih šolnikov, ravnatelja H. Schrei-
nerja. — Dalje se stavi in soglasno spre-
jme sledečo resolucijo: »Zveza slovanskih
učiteljskih društev v Trstu« protestira
proti zasledovanju učiteljstva, zahteva
preklic premeščanj, ki so se izvršila brez
disciplinanih preiskav in izjavila, da bo
izvajalo učiteljstvo posledice, ako bo
vztrajala oblast pri svojih zakonolomnih
odločitvah. — Glede gmotnega stanja je
poročal tov. Možina ter stavlil ob sklepu
resolucijo, ki jo je zbor enoglasno sprejel:
»Slovensko učiteljstvo vdarjeno v »Zvezi-
slav. učit. društvo« poudarja, da so nje-
govi službeni prejemki popolnoma neza-
dostni, da bi mu mogli zagotoviti obstoj.
Nujno zahteva, da se mu prejemki nemu-
doma regulirajo draginjskim razmeram
primerno. V nadaljnjem postopanju vlade
v tem vprašanju pa zahteva, da se izroči
sukcesivna regulacija plač od slučaja do
slučaja posebnj komisiji.« — Tajniško po-
ročilo izkazuje v »Zvezi« 9 društev s 784
člani. — V imenu organizatoričnega od-
seka predlaga tov. Hreščak, naj pristopi
»Zveza« k »Delavski zbornici«, kar je
bilo sprejeto z vsemi proti dvema glaso-
voma. — Tudi je bil sprejet predlog glede
verskega pouka, da naj učiteljstvo vztraja
na svojem principielnem stališču, naj se v
šol. zakonu nič ne izpreminja, torej tudi
ne zakonitih določb glede verskega po-
uka. — Razgovarjalo se je o izdaji mla-
dinskega lista za sedeno ozemlje, kateri
list je toliko bolj potreben, ker je onemo-
gočena dobava mladinskih spisov preko
primirne črte. Sklene se, da se organizira
sotrudništvo ter realizira podjetje, če le

mogoče s prihodnjim letom. — Sprejmejo
se še sledeči predlogi: Razpišejo naj se
takoј vsa učna mesta na učiteljskih. Ray-
natelj pedagogija bodi odličien pedagog in
sin našega naroda. Na zavodu naj se na-
stavijo akademično izobraženi profesorji
in strokovnjaki, ki imajo potrebne izpite
iz učnega jezika. Slovensko učiteljske naj
se obnovi s prihodnjim šolskim letom v
Gorici, kjer je zgrajeno v ta namen mo-
derno urejeno šolsko poslopje. Država naj
razpiše v svrhu šolanja siromašnih dija-
kov sedanjemu času odgovarjajoče usta-
nove. — Glede deželne učiteljske konfe-
rence se sprejme sledeči predlog odseka:
Protestira se proti odredbi, ki določa ita-
lijansčino kot edino razpravni jezik na de-
želni učiteljski konferenci v Trstu. Glede
poučevanja italijansčine protestirajo zbo-
rovalci proti njeni vpeljavi na ljudskih šo-
lah, kjer se ni že prej poučeval kak tuj
jezik. — Vpostavijo naj se čim preje vsi
okrajni in deželni šolski zastopi. Otvorijo
naj se s prihodnjim šol. letom vse sloven-
ske in hrvatske srednje šole. — Ko se je
še določilo, da bodi prihodnje delegacijsko
zborovanje v Postojni, je predsednik za-
ključil lepo uspehi prvi jugoslovanski učiteljski
kongres v zasédenem ozemlju. Da
bi bilo prihodnje zborovanje usojeno na-
šim zaslužnim tovarišem in tovarišicam
v milejših razmerah, je naša najiskrenejša
želja!

— **Učiteljsko društvo za logaški okraj** je
zborovalo dne 8. julija v prostorih ljudske šole
v Idriji. Navzočih je bilo 31 članov ozir. članic.
Zborovanje je posetil dični predsednik tržaške
»Zveze« tov. A. Grmek. Izmed mnogih predlogov
je bil važen oni za pristop v delavsko zbornico,
ki je bil od zborovalcev soglasno sprejet. Odbor
se je na novo konstituiral sledeče: Predsednik
Leopold Punčuh, tajnik Otmar Novak, blagajni-
čarka Fanči Kenda, odbornika Jožef Turk in Ma-
rija Kavčič.

— **Tretja učiteljska konferenca tržaških slo-
venskih ljudskih šol** se je vršila dne 9. julija v
slov. mestni ljudski šoli pri Sv. Ivanu. Konferenci
je predsedoval okr. šol. nadzornik Anton Craizer.
Prisoten je bil tudi magistratni asesor dr. du
Ban. Svojim namestnikom je nadzornik Craizer
določil tov. Germeka. Na dnevnem redu so bile
običajne volitve, preuredba lj. šole, učne knjige
uradni spisi, razbremenitev razredov in posebni
razredi za nerazvite otroke, izvenšolske ustano-
ve, učiteljska izobrazba (preosnova učiteljske,
okr. učit. knjižnica in učila), šolski zdravnik in
posebni predlogi. Ob sklepu se je konferenca za-
vzela z vso energičnostjo za po krivici prega-
njanega tov. Hreščaka iz Lokev na Krasu.

— **Okrajna učiteljska konferenca za se-
žanski okraj** se je vršila v Sežani dne 9. julija
pod predsedstvom okr. šolskega nadzornika De-
monteja in ob navzočnosti civilnega komisarja,
ki je učiteljstvo pozdravil s par sladkimi besedami.
Na pozdrav se je odzval tov. Bole, ki je
med drugim omenjal premostitev tov. Hreščaka,
katera premostitev naj se enostavno preklicie, ker
je nezakonita, torej krivična, nakar je navzoči
komisar obljubil, da bo zadeva med počitničarji
ugodno rešena. Dnevni red konference je tvorila
po večini razprava v podrobnih učnih načrtih.
Tudi je zavzela konferenca svoje stališče na-
pram pouku italijansčine v prih. šolskem letu.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

K. B. v M.: Krajni šolski svet je obvezan za
pravilno vodstvo šolske matice. Ako jo pa ta
izroči šolskemu vodji, mu mora priznati nagrado,
ki je enaka letni opravični dokladi dotične šole.

Po sklepu lista.

**Njegovo Visočanstvo prestolonasled-
nik Aleksander** je nasklonil 2000 dinarjev
fondu srbske učiteljske sročadi kot svoj
prispevek h koncertu, ki so ga priredili
ljubljanski učitelji in učiteljice dne 19. ju-
lija v Beogradu o priliki prvega kongresa
jugoslovanskega učiteljstva. V imenu oši-
rotele učiteljske dece izreka ljubljanski
učiteljski pevski zbor Nj. Visočanstvu
udano zahvalo!

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Fran Marolt.
Last in založba »Zaveze jugoslovanskega
učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Št. 963/P.

Razpis službe

za učiteljico ženskih ročnih del.

Z dovolenjem višjega šolskega sveta
v Ljubljani se razpisuje v stalno namešče-
nie služba učiteljice ženskih ročnih del na
dekliski meščanski šoli v Ptuiju.

Pravilno opremljene prošnje je po
predpisani službeni poti vposlati okraim-
mu šolskemu svetu v Ptuiju do 20. sep-
tembra 1920.

Okrajni šolski svet Ptuij.
dne 20. avgusta 1920.

Predsednikov namestnik:
Fleré s. r.